

עלון כפר רפאל

קיץ 2002

שלום לכם!

מתוך ההשתנות המתמדת שהיא זרך החיים, הזורם לעיתים (רחוקות) בנחת ולעיתים מתערבל וגועש, ניסינו לדלות עבורכם כמה מפניניו, על מנת שגם השנה תוכלו להשתתף בחיינו בכפר ולהעמיק את הכרותכם איתם. אנו מאחלים לכם קריאה מהנה ומפירה.

כל חברי הכפר

כפר רפאל בן 21

השנה ימלאו 21 שנים לקיומו של כפר רפאל.

כיום חיות כאן כ-110 נפשות. אזור המבנים, שבו נמצאים בתי-המגורים ובתי המלאכה, משתרע על כ-40 דונם ובנוסף מעובדים כ-70 דונם, ובהם מטעי פרי וגן ירק. הנכנס היום לכפר ורואה לפניו נאת מדבר מוריקה, יתקשה מאד לקבל מושג על הדרך שהיה על כפר רפאל לעבור. רק אם יפנה מבטו אל המדבר הצחיח המקיף אותנו מכל עבר (ממוצע המשקעים השנתי באזור 200 מ"מ), יוכל לתאר לעצמו איך נראה המקום בתחילה.

היוזמה להקמת הכפר נולדה בתחילת שנות השבעים, כשקבוצת הורים לילדים נזקקים, ששהו מאז 1969 במוסד האנתרופוסופי "בית-אליהו" בבאר שבע, החלו לחשוב – בעידוד מיסדיו ומנהליו – על עתיד ילדיהם בהתבגרם. היו אלה בעיקר האנתרופוסופים הירושלמים ובראשם חווה ומיכאל (ז"ל) לוי. הם עמלו באופן אדמיניסטרטיבי על מנת להקים את בית-אליהו, ביחד עם רות מוסימן השוויצרית, שהביאה אליו את הכשרתה כמחנכת מרפאה, אותה רכשה אצל פריד גויטר ברוונסווד, אנגליה.

הצעד הראשון למימוש היוזמה נעשה כשנמצאו שלוש משפחות, שמתוך מפגשן עם האנתרופוסופיה והיכרותן עם בית-אליהו, החליטו להכין עצמן בעבודה מעשית ובלומודים להקמת הכפר. הועיל והיוזמה היתה ראשונה מסוגה בישראל, התבצעה הכשרתן בעיקר בשוויץ ואירלנד.

קשה במיוחד היה להשיג שטח מתאים: שטחים שנמצאו מתאימים מבחינתנו, לא אושרו ע"י הרשויות, על פי רוב בשל חשש מפני השכנים העתידיים.

רק בשנת 1978 ובעזרת משרד הרווחה, אותר המקום בו הוקם הכפר. בשנת 1979 הגיעה לידי היוזמים התרומה המשמעותית הראשונה: אישה יהודיה מהולנד (גברת הנרייטה פולק), שאיבדה את כל משפחתה בשואה, ציוותה את כל רכושה להקמת כפר רפאל. בכך נפתחה האפשרות הפיסית להתחלת הבנייה. משפחה ראשונה חזרה מהכשרתה וביום ה-4.4.79 הונחה אבן הפינה לבניינים הראשונים.

השתתפותם בטקס של יזידים רבים, כמו גם נציגי רשויות שונות, המחישה את רוחב ה"היקף" הנושא והתומך, שלו אנו חבים את קיומנו, כאז כן היום. אך סופת החול האיזמה שהשתללה כל זמן הטקס ובאה לאחר שני ימי חמסין (בהם הגיעו הטמפרטורות עד 42° מעלות בצל), רמזה לנו על המאבק שיהיה עלינו לנהל בלי הרף במדבר, המאיים על החיים החיצוניים והפנימיים. בראש וראשונה דרושים כאן המים המחיים פשוטם כמשמעם, אך הם נדירים ויקרי ערך ויש להשתמש בהם בתבונה ובמשורה. באשר להחייאת השממה הנפשית, באר שבע, עיר שבע הבארות, מזכירה לנו את בארות אברהם, שנסתמו עם התפתחות האינטלקט ושבועות מדע-הרוח אנו שואפים לפתחן מחדש.

במהלך השנים שחלפו, גדלנו והתרחבנו. בנוסף לבוגרי בית-אליהו, הצטרפו אלינו חוסים מכל הארץ וכן משפחות נוספות. כיום קיימות שבע יחידות דיור מאוכלסות ובהן 50 חברים. כל יחידה היא מעין משפחה מורחבת, בה גרים, יחד עם המשפחה האומנת והחברים, גם מתנדבים, ברובם מחו"ל. בלעדיהם אי אפשר כלל לתאר את קיום הכפר. הם מביאים אתם התלהבות נעורים, המחדשת את החיים במקום כמו כדוריות הדם בגוף האדם. בשנים האחרונות חלקם באים במסגרת השירות הלאומי ושנת שרות שלישית. התארגנות של הורי מתנדבים לשעבר מגרמניה, עוזרת רבות ליצירת קשר בין המעוניינים לעזור לבין הכפר.

מבחינה חומית מתאפשרים חיי היומיום בעיקר באמצעות התמיכה החודשית הקבועה שאנו מקבלים ממשרד הרווחה. תוספת מזערית מתקבלת משיווק תוצרת החקלאות ובתי המלאכה (שרוב תוצרתם ושרותיהם ניתנים לכפר). אך בכל הקשור להשקעות בציוד ובניה, אנו תלויים בעיקר בתרומות. עד כה זכינו בתחום זה להיענות נדיבה לצרכינו ובנוסף לבתי המגורים, התאפשר לנו להקים גם בתי מלאכה, לציידים, לרכוש שתילים וכלים מכאניים לחקלאות, לבנות מגרש ספורט ואף אולם קטן ונעים המהווה מקום כינוס מרכזי לקהילה. על מנת להגדיל את מספר החברים, אנו חושבים על בניית מגורים נוספים.

את חיי היומיום אנו שואפים לעצב בהתאם להבנת האדם כשילוש אחדותי: א. ב"הוצאת לחם מן הארץ" ("כלכלה"), בעבודה, משתתף כל אחד לפי כושרו. ההזדמנויות כאן רבות ומגוונות – משק בית, גינון, גן ירק, מטעים, מאפיה ומכבסה, בתי מלאכה לעיבוד תוצרת חקלאית, לאריגה, לייצור נרות, לצביעת משי ולנגרות – בכל אלה משתלבים גם החברים (למעט קבוצה של ארבעה, הנזקקים לטיפול תרפויטי צמוד); ב. בהשתייכות ל"משפחה מורחבת" ובעיסוקי שעות הפנאי המשותפים; ניתנת הזדמנות רבה יותר למפגש הבין-אישי ("החברתי"); ג. את "הנשמה היתרה" ("הרוח") אנו משתדלים להזין בפעילויות תרבותיות ולימודיות, בעיקר בערבים, כמו גם בחגים, הנחגגים לרוב במשותף ולעתים במתכונת משפחתית. לאולם שלנו מגיעים אמנים אורחים מהעיר השכנה ולעתים יוצאים אנו לקונצרטים באולם הקונסרבטוריון. טיולים ונסיעות לים הפכו גם הם לחלק אינטגרלי של חיינו.

תחום חיי הרוח קיבל תנופה מסוימת בשנים האחרונות, בעזרת סמינר המתקיים אחת לשבוע במשך שנה אחת (או

שנתיים) ומביא אלינו מורים לאוריתמיה וציור, העובדים גם עם החברים וילדי הצוות.

אחת הסיבות לקיום הסמינר היא תקוותנו, שנצליח לעורר בבני אדם נוספים וצעירים יותר רצון להמשיך ולנסות למצוא מרפא ל"חולי הסוציאלי", הגורם לבני אדם להתנכר ולהתרחק זה מזה ובמובן האנתרופוסופי – לחפש את הדרך ל"רפואת גורל". הסמינר מיועד לדוברי עברית, שכן לאחרים יש אפשרויות נוספות.

אנו מקווים כמובן, שבבוא היום יצטרפו אלינו משפחות חדשות וצעירות יותר, שבהדרגה ימלאו את מקום ה"מתבגרות". כמו כן "גן פעמון" (האנתרופוסופי), שנפתח בתחילת השנה בבאר שבע עשוי להוות זרע לבית ספר עתידי, שיקל על משפחות להחליט להצטרף לעבודתנו המרתקת.

ירדנה וצבי מ.

חילופי דורות בקרב הורי הבית – על סף תקופה חדשה?

מה יכול להיות משמח יותר, מעודד ומרגיע עבור אלה שהשקיעו את מיטב שנותיהם בייסוד ובפיתוחו של מפעל חיים קהילתי-שיקומי, מאשר הצטרפותו של הדור הבא ונכונותו לחלוק עמם בחיים המשותפים, בעול ובאחריות היומיומית, תוך שהוא מאפשר להם להתפנות בהדרגה לתחומי עיסוק ויצירה נוספים, המעשירים אותם ואת הקהילה כולה גם יחד? עם כל הקושי והאתגר הכרוכים בבניית האמון, בפיתוח הדיאלוג בין הדורות ובשיתוף באחריות להווה ולהתפתחות העתידית, זהו תהליך חיוני לקיומה רב השנים של כל קהילה, ודומה כי אנו נמצאים על סיפו.

ר"ב חיים, כמו בחיים", נסיבות גורל אישיות מתמזגות עם התהליך החברתי ומשלימות את התמורה. כך אנו נפרדים השנה ממשפחת שילי – שמחה ומרקוס, תמר ורועי – אשר חיו עמנו כ-13 שנה: שמחה כאם בית מסורה וממונה על המכבסה ועל קשר עם מתנדבי חו"ל, ומרקוס כשכן וידיד, ששימש גם מספר שנים כרופא הכפר, עד שעבודתו והתפתחותו האישית כמומחה להרדמת ילדים בביה"ח "סורוקה", דרשו את כל זמנו ומרצו. אנו אסירי תודה למשפחת שילי על כל שתרמה לכפר ולפיתוחו, ובטוחים כי קשרי האחוה והידידות עמם ימשכו במישורים שונים גם לאחר המעבר אל ביתם החדש באחד המושבים באזור.

האחריות לבית עוברת למשפחת יואל ולסוולנה. מיכל יואל, עו"ס בהכשרתה, קשורה עם הכפר מזה שנים רבות, ואורי בעלה הוא סטודנט לרפואה באוניברסיטת בן-גוריון. השניים, יחד עם ילדיהם: נדב (3) ואמיתי (שנה), חיים איתנו מראשית אפריל. סוולנה עובדת כבר כיום במכבסה שבכפר, ועברה לגור כאן עם שני ילדיה מסוף יולי.

קשה לתאר במלים את האיכות המיוחדת שמביאים עמם ילדים רכים המשחקים שעות רבות בארגז חול קטן ונושאים אל העולם עיניים גדולות, שואלות ומתפעלות, או תינוקות הנישאים בידי הוריהם אל תוך החיים והעולם, באמון

מוחלט ובלתי תלוי בדבר, אך ניתן לחוש בכך יום יום ולחוות את התקופה החדשה, שאנו כבר בתחילתה.

יפתח

אין רע בלי טוב – על מצב כוח האדם בכפר

עבור אלה החיים בארץ היתה השנה המגיעה לסיומה, מבחינות רבות, אחת הקשות בהיסטוריה המקומית – מבחינה פוליטית, כלכלית וחברתית היא היתה מבחן קשה. את העובדה, שאפילו בכפר השקט, הקטן והמבודד שלנו, השפעותיו של המצב הפוליטי תהיינה כבדות משקל כל כך, אי אפשר היה לצפות מראש, אז, כשאי-השקט פרץ. השינויים הגדולים לא החלו מיד עם פרוץ האינתיפדה באוקטובר 2000. הם זחלו לאיטם, בקצב אחיד, עם התגברות האלימות.

כפר רפאל, כמו רוב הקהילות הכפריות שעוסקות בריפוי חברתי בכל העולם, תלוי במידה רבה בעזרתם של אנשים צעירים, שרוצים להשתתף בעשייה על בסיס התנדבותי. בלעדיהם אי אפשר היה לקיים את הרמה הגבוהה של הטיפול, שקיימת במקום. עד לשנה האחרונה, היו כ-80% מהמתנדבים מגיעים מחו"ל; משרתי שירות לאומי מגרמניה ומאוסטריה וכאלה המתנסים כאן בעבודה בתחום הסוציאלי, מגרמניה, דנמרק, שוויץ, בריטניה, ארה"ב וכו'. מתנדבים ישראלים היו נדירים כאן עד לפני מספר שנים, הם היו 2-3 מתוך כ-25.

עליה מסויימת במספר הישראלים נרשמה, כאשר נפתח הסמינר בכפר, ומצד שני, כאשר המאמצים שהשקענו בהכרה בכפר כמקום שבו ניתן לקיים שנת שרות באמצעות התק"מ, נשאו פרי ויכולנו להתחיל לקלוט "ש"שנים". אך גם בתחום זה, ההתלהבות הישראלית לאורח החיים והעבודה היחודיים לנו ובשכר התנדבותי, היתה מוגבלת. בשנים הטובות ביותר, מספרם של המתנדבים האלה היה שבעה. (והתוצאה היתה גם, ששפת הדיבור בצוות הצעיר עברה להיות אנגלית במקום גרמנית, ואפילו הביאה את החברים המוכשרים ביותר לכך, שאוצר המילים שלהם הורחב לשפה זרה נוספת!).

מאחר וחילוף העובדים מתרחש בעיקר בקיץ ובסתיו, הרי שהמתנדבים מאירופה כבר היו כאן, כשפרצה האינתיפדה. היות והתחייבו לשנת עבודה, ואיש מהם לא ביקש לקצר את הזמן, יכולנו לסיים את השנה 2000/2001 במצבת עובדים סבירה יחסית. רק באביב 2001 החלו השינויים הקיצוניים לבוא לידי ביטוי, כאשר הפניות הרבות לבקשה להתחלת עבודה בקיץ, לא הגיעו. עקב מסע פרסום מסיבי בבתי ספר ולדורף באירופה, עוד הצלחנו למלא כמעט את כל המקומות. אך לראשונה נאלצנו להתפשר, ולהעתר גם לפניות של כאלה, שבקשו לבוא רק לחצי שנה. כך נדחתה הבעייה עד לחורף האחרון, ואז המצב הפך משברי באמת. כשלא הצלחנו למלא ששה מקומות עבודה. אז התברר לנו סופית, שלא נוכל יותר להסתמך על עובדים מחו"ל, ושנדרש מאתנו לפתח רעיונות חדשים. התקיימו ישיבות חירום של המעגל, שבהן הועלו ונידונו אפשרויות – אפשרויות ובלתי אפשריות – לפתרון: סגירת בתי מלאכה, איחוד מטבחים, ושכירת עובדי-חוץ... חלק מההצעות גם מומשו. טבחית "חיצונית" גויסה בשכר, לבישול בשני מטבחים, ובבית המלאכה לאריגה ובבית המלאכה לעיבוד מזון עובדות כיום עובדות שכורות, כל השלוש מבאר שבע. אלא שעדיין היו מקומות עבודה שלא אוישו, והדבר היווה עומס גדול על הבתים.

בו זמנית ריכזנו מאמצי פרסום בעיקר בארץ, ובאמצעות האינטרנט גם בחו"ל. אבל עד אמצע מאי, היו בידינו רק כשליש מההתחייבויות הדרושות להתחלת עבודה בקיץ, וגם אלה מחו"ל, שכבר התחייבו, התחרטו ברגע האחרון.

מארבעה גרמנים שפנו אלינו, יבוא רק אחד. הביטולים עמדו ביחס ישיר לפיגועים.

ואז, ביוני, התרחש הנס: פתאום הוצפנו בפניות של פונים ישראלים. מדי יום נוספו פניות, שאת חלקן אפילו נאלצנו לדחות. בין השאר, גם הודות לעובדה שמעתה ביכולתנו לקלוט גם משרתי שירות לאומי ישראלים.

כך מסתבר, שלכל רע, יש גם צדדים חיוביים. עקב מצב החירום מצאנו סופסוף את הדרך אל ישראלים צעירים, דבר שמשמח אותנו מאד.

התמונה השנה, היא הפוכה: 80% מהמתנדבים הם "מקומיים"!

כריסטיין

פנים חדשות בכפר

שתי משפחות בכפר חיכו כבר זמן רב לאפשרות לקלוט חברים חדשים, בתקוה שאלו יוכלו למצוא בהן בית חם ותומך – ודרכן אף להשתלב בתחומי החיים האחרים בכפר. באוגוסט האחרון הצטרפה עינב כהן אל בית משפ' טלקר. עינב בת 22, מירושלים, הצטרפה לפי רצונה לאחר שהות-נסיון בת 6 ימים בכפר, ואף ניתנה לה אפשרות בחירה בין שני בתים! בבית טלקר היא אכן מצאה לה חברים, כמו גם בבית המלאכה לעיבוד מזון, שבו השתלבה במסגרת העבודה. אפשר לפגוש אותה, חייכנית וצוחקת, על שבילי הכפר...

במרץ הגיע אלינו משה סעדה מאופקים, נקלט בבית משפ' בן-שלום ובגן הירק. משה כבר לא ממש צעיר (44), חי כל השנים בבית הוריו וכמעט שלא היה במסגרות אחרות, כך שהמעבר לכפר אומר בשבילו אימוץ הרבה הרגלים חדשים ואולי וויתור על כמה ישנים?... גם מקרה, הכל נעשה בשקט ועם חיוך על הפנים – וכך זכו כל בני הבית בחבר שמיני, שבהחלט מוסיף לרוח הקבוצה וחיייה...

אנחנו מאחלים לשניהם המשך קליטה מוצלח!

ומכאן – לפנים האחרות: אולי זכור לכם מאמר מהעלון האחרון שכתבה דניאלה, אשר במשך השנה ההיא עבדה כאן פעם בשבוע עם קבוצת חברים מהוסטל ברהט – באריגה. במקביל לעבודתה זו נהגה דניאלה לעזור בבית האריגה שלנו, לא מעט בהתנדבות, וכשעזבה אחת העובדות, שבמשך כשלושה חודשים לא נמצאה לה החלפה, החלטנו להעסיק את דניאלה חלקית על בסיס קבוע ועבור שכר. מאז ינואר גדל הקף המשרה של דניאלה, בעקבות החרפה במצבת העובדים בכפר ועומד עכשיו על כחצי משרה. וכך, דניאלה לא ממש "פנים חדשות"; לפחות האורגים שביננו מכירים אותה היטב ואוהבים מאוד לעבוד בהדרכתה המקצועית ומאור פניה האנושי.

עובדת שכירה נוספת שהחלה לעבוד לאחרונה בבית המלאכה לעיבוד מזון היא אביבה מבאר שבע (בינתיים לתקופת ניסיון). עם השנים נוכחנו כי העבודה בבית המלאכה דורשת מקצועיות רבה והמשכיות. דרושה השקעה גדולה כדי ללמד בכל שנה מתנדב חדש את עיבוד מגוון המוצרים, כל מוצר בעונתו במשך כל השנה. אנו מנסים, עם כן, להעמיק את המקצועיות בתחום, ע"י העסקת עובד קבוע למשך שנים; נקווה כי הניסיון יצליח ויוכיח את עצמו.

הרחבת התעסוקה בתשלום מחייבת בחינה והערכות במישורים שונים, ואנחנו מקוים כי נוכל להתמודד עם הנושא באופן חיובי, כך שכל הצדדים "ימצאו נשכרים..."

לדניאלה ואביבה אנחנו מאחלים השתלבות טובה: מי יתן ותחושו טוב בקרבנו!

חנה

חדשות הסמינר

ביום שני ה-30 בספטמבר יפתח מחזור שביעי של סמינר רפאל. כידוע, במחזור הקודם פתחנו שנה ב', שהיתה פוריה מאד, הן בהעמקת הקשר עם תכני מדע-הרוח והן בהעמקת הקשר עם הכפר ועם חבריו. הסמינר הסתיים 'בטעם של עוד' וחלק מהסמינריסטים אף התעניין לגבי המשך שנה שלישית.

הודות לנסיון זה למדנו כי ביכולתנו להציע סמינר מלא בחינוך-מרפא ותרפיה-סוציאלית, כלומר הכשרה מקצועית לעבודה בהם. פתיחת סמינר מלא תתאפשר אם ירשמו 10-8 סמינריסטים אינטרנים, שיגורו ויעבדו בכפר במשך 3 שנות הסמינר. היינו שמחים מאד אילו יוכלנו להכשיר דור חדש של מחנכים-מרפאים בארץ. אולם לא רבים הם המתפקים על דלתותינו, ודומה כי הפרה רוצה להניק יותר משיש עגלים הרוצים לינוק. פתיחת סמינר מבוא לאנתרופוסופיה כל שנה, מתאפשרת הודות לביקוש גדול לסמינר בן שנה.

השנה, כאמור, יהיו ישראלים רבים בכפר, מתוכם מעל 10 ישתתפו כנראה בסמינר. מספר סמינריסטים אינטרנים כה רב, מחייב אותנו מצד אחד להתארגנות מיוחדת על מנת לאפשר לכולם לקחת חלק בסמינר, ומצד שני אינו משאיר הרבה מקומות פנויים לסמינריסטים אקסטרנים.

מצד אחד אנו מעוניינים שבסמינר ישתתפו כמה שיותר אינטרנים, מכיוון שהלימוד אינו מצטמצם ליום הסמינר בלבד, אלא נפרש על פני כל השבוע, תוך השתלבות בחיי הכפר. רבים מהסמינריסטים האינטרנים ממשיכים בלימודים אנתרופוסופיים באירופה ומי יודע, אולי יהיו בעתיד את דור ההמשך.

מצד שני קיים השיקול הכלכלי: הסמינריסטים האקסטרנים משלמים על השתתפותם בסמינר (האינטרנים מקבלים זאת כבונוס על עבודתם בכפר) והתשלום מהווה את המימון היחיד לסמינר. נכון שהוצאותינו אינן רבות: איננו נדרשים לשכור מקום ואנו משלמים למורים המגיעים מבחוץ בלבד. ואף על פי כן כל שנה אנו גומרים בגרעון.

לצד המפגש עם תכני האנתרופוסופיה, מתקיים באמצעות הסמינר מפגש אנושי עמוק. נוצר קשר עם חוג אנשים ההולך וגדל משנה לשנה, אשר מלווה אותנו בדרכנו ובעשיתנו.

ניצן

נטע ארז – שנה שנייה לפעילות

"אתן במדבר ארז..." (ישעיהו מ"א 19)

בסוף חודש יולי 2001, קיבלה עמותת "נטע ארז", שהוקמה לא מכבר במטרה לייסד ולהפעיל מוסדות חינוך ולדורף באזור הדרום, מחצית אחת של מבנה גן עירוני במסגרת חוזה שאילה מעיריית באר שבע, למטרת פתיחת הגן הראשון – גן פעמון. במבצע מופלא, שלקחו בו חלק הגננים המיועדים, אנשי הכפר וילדיו, הורים וידידים רבים, עברו המבנה והחצר – הממוקמים בשכונת "נוה עופר" הותיקה אשר בלב העיר – מהפך תוך שבועות ספורים, ובהשקעה של עשרות אלפי שקלים, שנתקבלו כתרומות מידידים בארץ

ובחור"ל, הוכשרו והותאמו למטרתם המיוחדת. כל האישורים והרישיונות הנדרשים הושגו (גם זאת במאמצים רבים, ועם עזרה רבה מידידים יקרים!) ו-18 ילדים, בני שנתיים וחצי עד ארבע וחצי, מילאו את המקום בחיים חדשים ותוססים.

כה רבים ומעמיקים התהליכים שניתן היה לחוותם במהלך השנה הראשונה, שהיא תמיד הקשה מכולן! החל מהצוות החינוכי – אתי ויהונתן, שחזרו מחו"ל הישר אל תוך המציאות הקשה והמורכבת של ארצנו (והשקיעו את כל מאודם ביצירת הגן "יש מאין", תוך התמודדות לא פשוטה עם האתגר להרגיל ילדים והורים כאחד לדרך חינוכית חדשה), דרך ההורים – שנתנו אמון בנו ובהצלחתנו (למרות היכרותם השטחית, במקרה הטוב, עם הדרך החינוכית הייחודית בפרט ועם האנתרופוסופיה בכלל, ולמרות אי הוודאות המתמשכת באשר למיקום הגן והעובדה שהוא גן ראשון מסוגו באזורנו), והפקידו בידינו את היקר להם מכל, ועד הילדים – אשר למדו לאהוב את הגן ואת הפעילות בו (עד כדי כך, שקשה להם להפרד בסוף היום). אפילו השכנים הקרובים למבנה הגן, שמחים בפיתוחו וחזרתו לחיים המחודשים והצעירים.

הקשרים ההולכים ונרקמים בין משפחות ילדי הגן, בינם לבין כפר רפאל (הילדים מגיעים מדי שבועיים לטיול בכפר, ואף נכחו עם משפחותיהם בהצגת "המלך זקן קיכל" בסוף יוני) והעניין הגובר של חלק מההורים בהבנה מעמיקה יותר של ישות הילד המתפתח, יכולים לתת מושג מסויים באשר למשמעות הרחבה, החברתית-תרבותית, של יוזמה חינוכית זו, בנוסף לערכה הרב עבור כל ילד וילד. בשנת הלימודים הקרובה אנו פותחים גן נוסף, צעיר יותר, במחצית השניה של אותו המבנה. כאן יש צורך בהשקעה כבדה אף יותר, כיוון שחלק זה לא שימש לפעילות חינוכית מזה שנים רבות, ונדרשים מאמצים רבים, ותרומות נוספות, על מנת להכשירו ולהכינו במועד למטרתו המיוחדת. בשני הגנים יחדיו יהיו כ-36 ילדים, רובם תושבי השכונה והסביבה הקרובה, בהם 7 ילדי הגן הבוגר במסגרת חינוך חובה, שהאישור עבורם כבר התקבל ממשד החינוך ומן העירייה. את הגן הצעיר יפעילו סימונה אבגי, תושבת שכונת "רמות" בעיר, אשר עבדה ב"בית-אליהו" וקשורה עם הכפר בקשרי ידידות מזה שנים, ואהוד ויינטראוב, המגיע עם אשתו עינת (שניהם גנני ולדורף, אשר הפעילו בשנים האחרונות גן פרטי בקרית טבעון) וילדיהם, יובל ואוריאל, לגור (בשכירות, בשלב זה...) בכפר רפאל.

וכך, כפי שהעזנו (לא תמיד...) לחלום ולקוות, הולכת התפתחות חינוך ולדורף בדרום יד ביד עם התרחבות מעגל המשפחות החיות בכפר. העבודה עדיין רבה: "נטע ארז" אך החל את השתרשותו באדמת הנגב ובלבבות תושבי העיר ופרנסיה, ויש גם מכשולים והתנגדויות לא מבוטלות, כבכל יוזמה חדשה... אך בעזרת הצוות החינוכי המתרחב ומעמיק את עבודתו, עיריית באר שבע התומכת ביוזמה, הורי הילדים החווים כבר את פירות העבודה ושמחים עליהם, ומעגל הידידים והתורמים ההולך וגדל, נמשיך ונטפחו עד היותו לעץ איתן ועבות!

יפתח

המלך זקן הקיכלי

"מסע בעמק העכור
כוחה של גאווה ישבור,
גרעין אמת כה יתגלה,
ענווה כוכב שחרית תחזה."

זהו שירו של זמר נודד, קבצן עלוב, שיתגלה גם כמלך רם.

מעולם לא עלה על דעתנו, שהיומיום המדברי שלנו ראוי לציון מהסוג הזה. עם זאת, שמחנו לקבל משוב חיובי גם מכיוון כזה. ואם במקרה משהו מהיומיום הסמויים קורא את השורות האלה, זוהי ההזדמנות להודות להם על היוזמה!

אודי

המרכז לקידום יזמות חברתית

בשנה שעברה סיפרנו לכם על פתיחת נגריית הכפר מחדש. במהלך השנה חיפשנו ועדיין אנו מחפשים, כיוונים עסקיים שיאפשרו לנו לפתח קו ייצור, כשהמטרה היא להכשיר את הנגריה לעבודה עם החברים. תוך כדי חיפושים הגענו למט"י – מרכז טיפוח יזמות, הנותן יעוץ והכוונה לעסקים, תמורת תשלום. מאחר ואנו עמותה ללא כוונות רווח, הפנו אותנו במט"י לאתי פיש, מהמרכז לקידום יזמות חברתית.

המרכז לקידום יזמות חברתית, הוא פרויקט חברתי יחודי, הפועל בשיתוף ציונות 2000, ג'וינט ישראל, משרד התעשייה והמסחר, מט"י, ואגף הצעירים של עיריית באר שבע. מטרת המרכז לעודד ולטפח פרויקטים למען הקהילה באמצעות יוזמות של תושבי העיר.

מאז ביקורה של אתי פיש בכפר, לפני מספר חודשים, היא אינה נלאית מנסיונות לקדם את הנגריה ולעזור לכפר בכלל. בחודשי הקיץ דאגה להביא נוער לעבודה בהתנדבות, את הנגריה קישרה עם אנשי הנהלת חברת הברום והיא ממשיכה ללוות אותנו ולהציע את עזרתה, יחד עם הנהלת המרכז.

אפרת לירון, אשת יחסי הציבור של חברת הברום (חברה גם במועצת המרכז לקידום יזמות חברתית) ויוסי גוהרי, אחד ממנהלי החברה, הציעו לחלוק איתנו את נסיונם העיסוקי וקשריהם לפיתוח הנגריה, הכל, כמובן, בהתנדבות. אנו תקווה ששיתוף הפעולה אכן יניב פירות, והנגריה תוכל לעלות על דרך המלך.

ברצוננו להודות כאן לכל הנותנים יד, לעבודתנו בכפר רפאל.

ניצן

היער שבין העולמות

"הדוד אנדרו וחדר העבודה שלו נעלמו כהרף עין. אחר כך התערפל הכל לרגע... הדבר הפחיד את דיגורי לזמן קצר... כשקם ועמד על רגליו, הוא עמד בקצה של בריכה קטנה... האור כולו היה אור ירוק שבקע מבין העלים, אבל מן הסתם זרחה מעל שמש חזקה מאוד, שכן אור היום הירוק היה בהיר וחמים. יער שקט מזה אי אפשר להעלות על הדעת... אפשר היה כמעט לחוש בצמיחתם של העצים... אפשר היה כמעט לחוש כיצד העצים יונקים את המים בשורשיהם. היער היה חי עד מאוד. כשניסה לתאר אותו לאחר מכן היה

חוויה תיאטרלית מרגשת הכינה לנו, בעמל רב שנמשך חדשים ארוכים, קבוצה מתוך צוות המתנדבים, בתיגבור אב בית. סיפור המחזה הוא אגדה מקובץ האחים גרים, שעובדה למחזה בידי גאורג גלצר, תורגמה בידי צבי מדר והוצגה בבימוי יהונתן דביר.

האגדה מספרת על נסיכה יהירה הבזה לכל מחזריה ובמיוחד למי שהיא מכנה בשם "המלך זקן הקיכלי". אביה, המלך, קץ ביהירותה וכופה עליה נישואין לקבצן הראשון שמתדפק על שערו. במהלך מסעה עם חתנה לתוך עולם הדלות, נשבר כח גאוותה ומותמר לענווה. או אז מתגלה הנגן האביון כמלך הרם, שאותו דחתה בלעג.

האגדות מציגות בפנינו חידות רב-שכבתיות המאתגרות שוב ושוב צלילה למעמקים, שכן אין להן פתרון אחד וסופי. מיהו המוביל את נפשנו ("הנסיכה") ב"עמק העכור", או "עמק הבכא" ומציב אותה בנסיבות התחנכותה על נתיב גורלה? באגדות הוא מופיע, תמונתית, כדמות חיצונית, אך במציאות אין הוא יותר חיצוני מפנימי. "לא תואר לו ולא הד... נבזה וחדל אישים... " (ישעיה נ"ג). הנפש (הנסיכה) אינה מזהה אותו, בגין גבהות ליבה. יראת הכבוד היא שתיפתח בפניה את השער להבנות נעלות. עד אז היא מנסה כל דרך לחמוק מה"מכשולים" שהונחו על דרכה "לזכות באושר". רק בגין אותן הכרות נעלות תוכל להיות אסירת תודה ל"מכשולים" (הסבל וההשפלה) ולמי ש"הניחם" על דרכה, שלולא הם, הייתה נשארת "תקועה" באי-שלמותה.

משנשברה הגאווה (ממש ככדי החרס באגדה) וגרעין האמת התגלה, יכולה היא להתאחד (להתחתן) עם מי שקודם לכן ייחסה לו את כל מצוקותיה. זה אשר כמחזר נלעג הציע לה "דרך", האין הוא "הדרך" עצמה?

החברים ליוו את ההצגה בהתהוותה. הם שמעו את הסיפור מספר פעמים וחזו בחלק מהחזרות, דבר שלא הפריע להם להתרגש לקראת ההצגה עצמה (הוצגה ב-24.6), לצחוק בכל פה בקטעי ההומור ולעקוב בדריכות ובהנאה אחר מהלך הארועים, שלווה בקטעי מוסיקה ושירה. הופעה שנייה של ההצגה נועדה לילדי "גן פעמון" ואורחים מבאר שבע והתקבלה בהתלהבות רבה.

צבי ד.

פרס "ארץ ישראל הטובה"

לפני מספר חודשים ב-23.10.02, הוזמנו נציגים מכפר רפאל להענקת מגן מטעם המועצה למען ארץ ישראל הטובה, בלשכת ראש עיריית חיפה. ראש העיר עמרם מצנע ונשיא בית המשפט המחוזי השופט מיכה לינדנשטראוס העניקו את המגן.

גל השמחה הראשון שטף אותנו לנוכח העובדה, שצירוף המילים "ארץ ישראל הטובה" עדיין נמצא בשימוש. לא ידענו מי הם האחראיים לכך, שנודע לוועדת הפרס על קיומנו ושהעשייה בכפר רפאל מתקשרת להיותה של ארץ ישראל – טובה.

הנסיעה לחיפה הייתה חוויה בעלת אופי ראשוני, שכן מעולם לא נסענו יחד לחיפה: יששכר (ברי) אשר, יו"ר העמותה הצטרף אל חנה, ארנון ואל הח"מ. גם הקפה שלפני הטקס – מק דונאלד'ס הדר הכרמל – עונה לקריטריון הנזכר לעיל.

טוב היה להאזין לקונצרט קצר של מוסיקה עתיקה שעיטר את הטקס, שבו גם אחרים זכו בפרס. מעניין היה לשמוע את הפרופסור אוריאל סימון, שנשא דברים בשם מקבלי הפרס והעמיד את המוסריות ואת הפעולה למען סובלנות בין חלקים בחברה, באור כלל אנושי, מעבר לגבולות הארץ הטובה, שלעיתים חוטאת בחוסר סובלנות, גם כלפי האוכלוסייה שלמענה קיים כפר רפאל.

דיגורי אומר תמיד: 'זה היה מקום נחמד; נחמד כמו עוגת שזיפים'."

כך מתאר הסופר ק. ס. לואיס בצורה ציורית, בספר "אחינו של הקוסם" (מתוך סדרת הספרים נרניה), את היער שבין העולמות, את הפסיעה באזור הדימדומים. בתמונה מתגלה היער כמקום שקט ושלי. אך דווקא בתוך השקט האילם, מתחילה להתגלות פעילות שוקקת חיים. רבים מהמבקרים בכפר חווים תחילה כי זהו מקום של שלווה ורוגע, פרפרים ופרחים.

"ולו תשאלו אחד מהם: 'מנין אתה בא', מן הסתם ישיב: 'אני פה מאז ומתמיד'. כזאת ודאי היתה הרגשתו כאילו מאז ומתמיד היה במקום ולעולם לא השתעמם. אם כי שום דבר לא קרה בו, הרי אין זה מהמקומות שקורה בהם משהו. העצים ממשיכים לצמוח זה הכל"

וכך הרגשתי גם אני לפני כ-5 שנים, בעת ביקורי הראשון בכפר. הרגשתי את השקט והיופי של המקום. תחושה זו אף התעצמה לאור העובדה, שבסופו של סיום מודרך בכפר, בידי ארנון, הוסבר לי כי בדיוק במקום בו אני עומד, יבוא יום ותהיה בו בריכה קטנה, מסביבה צמחי תבלין ריחניים וגמד קטן יעמוד עם משפך בידו וימלא את הבריכה במים. היה זה כאילו נכנסתי לעולם אגדות...

אל הכפר הגעתי אחרי לימודי שנת היסוד בהרדוף. הרגשתי כי היה זה בדיוק הזמן לחבר את הרעיונות הקוסמים שהתרוצצו במוחי, עם האימפולס העתידי של שוטפי הכלים ומנגבי הרצפות. הרגשתי כי מה שחי אצלי באור התודעה, צריך לעבור תהליכים של הפנמה. חיפשתי את המקום בו אוכל להמשיך לחוות, את מה שבעבר חוויתי כאימפולס רוחני חי בשנת היסוד. וכך מצאתי את עצמי עומד בקצה בריכה קטנה. שפשפתי את עיני ובקצה השני של הבריכה עמד גמד קטן, משפך בידו והוא ממלא את הבריכה במים.

כחוויה ראשונית, הכפר נתן לי "קרקע שקטה", שבה יכולתי לשאול שאלות ולהתחיל להטמיע בתוכי את מה שחי בחיי ההכרה. הדבר התחיל להתרחש מתוך שגרת היום, דרך המפגש עם החברים, העבודה השוטפת בבית ובסדנאות. אך דווקא מתוך עבודת השגרה והמלאכות הקטנות, התחיל להבשיל בשקט דבר מה חדש...

למי שעייניים ואוזניים לו, יתחיל הכפר להתגלות כזירת התרחשות שוקקת חיים, אשר הטובה באגדות לא תשווה לה. ומי שמדמה לעצמו כי לשחק באגדה זה דבר נוח, יראה שוב רק את הצד השקט של הסף, אך בצידו האחר קיים תמיד המאמץ לעמוד מול עצמך. תחושת הסף אינה מובנת מעליה והיא תלויה באקטיביות הפנימית של כל אחד מאיתנו.

חברי מהרדוף העלו השנה על הבמה את החלק השני של מחזות המסתורין של שטיינר. לצערי נבצר ממני לבוא לצפות בהצגה – בדיוק שחקתי בתפקיד במחזה אחר – וכמו בכל בוקר עליתי על הבמה, ועמדתי במעגל הבוקר. על הקיר ממול ראיתי את חלונות הזכוכית הצבעונית שבאולם, בהן נראית תמונה של פרח הפותח את עלי כותרתו ופרפר הבא לקראתו.

תהיתי איזה זרע נטמן היום במרכז הכפר. זרע זה יבוא זמנו והוא יהיה לפרח, שימשוך אליו פרפרים מסוגו.

כשיצאתי מהאולם, פגשתי בעובד חדש שהגיע משנת היסוד בהרדוף. ידעתי שכמוני גם הוא חווה, כי המעיין החי, שממנו לגמנו בשנת היסוד, נמצא אף הוא בכפר. ואף על פי ששני המקומות מרוחקים האחד מהשני, האחד בצפון והשני בדרום, נישאים הם בידי אותה הציפור – כל אחד על כנף אחרת – אל אותו האופק.

אורי כהן

חנות הכפר

ביוני לפני שנתיים חגגנו בשמחה את חנוכת המבנה החדש, שבו שוכנים שלושת בתי המלאכה: עיבוד מזון, נרות ומשי. הרבה מקוראי עלון זה חלקו אתנו את השמחה.

בקצה המבנה עמד עוד זמן רב חדר נוסף, מסוייד לבן. אט אט כוסו קירותיו החשופים בלוחות עץ בהיר, משובצים במראות, מדפים וארונות, כולם תוצרת נגריית כפר רפאל.

המון מחשבה ודיונים הושקעו בעיצוב. ריח הצבע הטרי של הקירות הוחלף בריח של עץ, שמן ולכה. ובצעדים איטיים, הונחו על המדפים הפריטים הראשונים, המיוצרים בידי החברים, נציגי כל בתי המלאכה. עציץ גדול בלט בצבעו הירוק על רקע העץ, ומראה גדולה נתלתה על הקיר, להוסיף על שמחת המדידה.

הנכנס היום לחנות בכפר, מוזמן לחגיגת חושים של צבעים, טעמים וריחות, של נרות בשלל צורות, גדלים וצבעים, של אריגי פשתן, כותנה וצמר לכל מטרה, של בדי משי צבועים ואווריריים, וכמובן – מוצרי המזון – הפירות שמניב השטח החקלאי, הטריים והמעובדים: לריבות, לחומץ, לזיתים ולשמון, שאין לו "זמן מדף ארוך".

החנות מהווה מקור שמחה וגאווה לחברים. הם מדריכים את המבקרים, וממליצים מה לקנות.

טרם פרסמנו את פתיחת החנות, וכבר מבקרים בה קונים ותיקים נאמנים וכן קונים "חדשים"!

אורנה

שבועות

בשבועות הלכנו לשטח לאסוף ביכורים. בבוקר אפינו לחם בבתים.

כל בית עשה סנדוויצ'ים ואכלנו ארוחת ארבע בחוץ ואורי הכין אוריות* והעוגיות הכי טעימות היו האוריות. ומהשטח הלכנו לאולם ושרנו שירי שבועות.

מלכה

* מלשון אורי

לחברי עמותת כפר רפאל שלום!

ביום שני 15.7.02 באנו, לאה ואני, לכפר רפאל לקחת את בנו עמרן לחופשה.

זה היה יום קיץ חם ולוהט ואנחנו אחרי נסיעה של שלוש וחצי שעות ברכבת ועוד שעתיים של המתנה בבאר שבע. המונית הביאה אותנו לשערי כפר רפאל ומיד עם כניסתנו נכנסנו לעולם אחר שהשם נווה מדבר ואפילו גן עדן מתאים לו: עצים מצילים, דשא, פרחים, ניקיון למופת, מרחב לעין, קבוצת בתים במבנה מאורגן ועוד.

נכנסנו לבית משפחת מדר; שקט ושלווה, עובדים עוסקים בתפקידם,

בכפר מתבצעות עבודות שונות,
שיחד מקשרות את כל המשפחות.
המתגוררים בכפר הם משפחה אחת שלמה
המעניקים זה לזה חום ואהבה.
דרך ההבנה והכבוד שמקבלים,
החברים תמיד מאושרים.
גם בתקופות קשות ובזמנים לא קלים,
צריך להתחשב ביפי החיים.
לכל אדם – יופיו הפנימי שלו,
שמיוחד וקשור רק איתו.
הלוואי שכל החלומות יתגשמו,
והשאיפות של כולם יבוצעו
ושהכפר ימשיך להתרחב.

המון ברכות מכל הלב!!!

רבינוביץ' מרינה
בת 15

...תודות...

לחברי ההנהלה: ברי אשר, אלחנן טל, אבנר יהודאי,
ולגידי בראון, הממשיכים ללוות אותנו ולתמוך בנו ללא
לאות.

לועד ההורים: נילי ברקאי ודוד לוינסון, אשר עומדים
לרשותנו במשך השנה, עם הרבה רגישות והתמדה.

לציפורה ופיקו גינזברג: הדואגים כל שנה ל"צרכי
החגים": סופגניות, אוזני המן ושאר מטעמים. ותודות מצוות
המתנדבים על הפרחים לחג המולד.

ליעקב בר: אבא של דורית מבית דור, על הנולים לבית
האריגה.

לכל ההורים: על המנויים השנתיים לקאנטרי קלאב
ולתאטרון באר שבע.

לרות מוסימן: שהגיעה לגיל 75 (מזל טוב!) ועדיין ממשיכה
להתרים את ידידי "בית אליהו", עבור כפר רפאל!

לאפרת גרי-מרגולין: שמבשלת בהתנדבות פעם בשבוע,
דבר שהוא לעזר רב, במיוחד בתקופה האחרונה של מחסור
במתנדבים.

לישראל פנחס: הצבעי שמלווה אותנו שנים רבות, על
העזרה הרבה בהשגת המבנה לגן תאנה, ועל העבודה
המקצועית בשיפוץ המבנה.

לכל שפתחו השנה את דלת ביתם ואירחו את הבזארים של
הכפר: לדליה וחיים גן-טוב, לסמדר טוביס, לדרורה
וג'רום בומר, לנילי וגד ברקאי, וליהודית מאיר.

אנו מחפשים...

פסנתר עובר בית הנופש באשקלון.
הפסנתר ששימש אותנו עד כה, אותו קיבלנו בזמנו מבית
אליהו, הזקין מאד ומתקשה לתפקד...
אם מישהו יכול ומוכן לתרום פסנתר במצב סביר, עם צליל
נעים (או מכיר מישהו שיהיה מעוניין לתרום) – נודה לו
מאוד!

ירדנה

קרירות, יופי, תרבות: פסנתר, מערכת
שמע ומוסיקה קלאסית, אדיבות ועוד ועוד.
אנחנו מתארים לעצמנו שגם בשאר
הבתים התמונה דומה. בדרכנו חזרה
עברנו ליד המבנים (שבשבילנו הם
חדשים) שהרחיבו את בתי המלאכה ועוד
מבנה משפחתי והכל באותה מתכונת של
נוה מדבר.

אנו זוכרים את השטח השומם לשעבר.
מה שנעשה והפך אותו לפינת החמד של
היום הוא עבודה מסורה וקשה של קבוצת
אנשים, שבה כל אחד תרם מיכולתו:
המשפחות החיות בכפר, התומכים מבחוץ
בכסף, זמן, ידע, מסירות והתלהבות, הוגי
הרעיון ומגשימיו.

אנו יודעים, תאורטית,, כמה עמל
ומאבקים יומיומיים נדרשים כדי לקיים
ולפתח את כפר רפאל, אבל רק אתם,
המתמודדים בשטח עם כל הבעיות,
נושאים בעול האמיתי.

אילו היינו דתיים, היינו מוסיפים תפילה
יומית לשלומכם ובריאותכם.

היות ואיננו, אנו מברכים את כל העושים
במלאכת קודש זו בהמשך עבודה פוריה.

בברכה חמה

לאה ואריה וולק
הורים של עמרן

רשמי ביקור בכפר

במקרים רבים כולנו מתרגשים,
מחוויות ומאורעות שמתרחשים,
מסביבה שעשויה את החיים לשנות
ומחדש את העתיד לבנות.

כפר רפאל הוא כפר קטן
שליד באר שבע ממוקם.
בו חיים אנשים
שאת חייהם בשמחה מבלים.

הכפר קסום כמו באגדות
ובו מבנים, צמחים וחיות.

איחולים לבניים
למור (מזכירתנו המסורה) ולבני משפחתה
על הולדת הבת

איחולי הצלחה
לסימונה אבגי ואהוד ויינטראוב,
בהקמת ויסוד גן תאנה
(עמותת נטע ארז)

איורים: מיכל לבר